

تاثیر مولفه‌های مدیریت دانش بر تقلب گزارش‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مهدی ابراهیمی^۱ - قدرت الله طالب نیا^۲

چکیده

امروزه با توجه به گسترش رقابت بین سازمان‌ها و افزایش اهمیت موفقیت سازمان‌ها در این عرصه، سازمان‌ها را به سوی استفاده از یکی از مهم‌ترین منابع خود یعنی مدیریت دانش سوق داده است. فناوری‌های جدید به سازمانها این امکان را می‌دهند تا سیستم‌های مدیریت دانش را به منظور ذخیره و اشاعه اطلاعات ساختار نیافته مورد استفاده قرار دهند. در این پژوهش، تاثیر مولفه‌های مدیریت دانش بر تقلب گزارش‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج بدست آمده نشان داد که خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، توزیع دانش و کاربرد دانش بر کاهش تقلب گزارش‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران اثرگذار هستند. مشخص شد که عامل کاربرد دانش بیشترین تاثیر پیش بینی و معنی دار را بر روی کاهش تقلب گزارشگری مالی دارد.

واژگان کلیدی: مدیریت دانش، ارزشیابی دانش، توزیع دانش، کاربرد دانش، تقلب

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

mehdi.ebrahimi@srbiau.ac.ir (مسئول مکاتبات)

^۲ استادیار و عضو هیئت علمی گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران

talebnia@srbiau.ac.ir

مقدمه

مدیریت دانش آن است که این موانع را شناسایی و رفع نماید (کیوان آرا و همکاران، ۱۳۹۰).

با توجه به این مهم که اظهار نظر حسابرسان درباره وضعیت صورت‌های مالی، اثر انکارناپذیری بر تصمیم‌گیری‌های استفاده‌کنندگان از گزارش‌های حسابرسان دارد، بنابراین هر مطالعه‌ای که بتواند به ارائه صحیح و منصفانه این اظهار نظر کمک کند، در خور توجه و تعمق فراوان از جانب اعضای حرفه است. این در حالی است که با وجود تحقیقات متعدد خارجی درباره کشف تقلب در گزارش‌های مالی، در داخل کشور به این موضوع توجه زیادی نشده است و مطالعات معدودی در این زمینه صورت گرفته است. طبق بیانیه منتشر شده توسط استاندارد شماره ۸۲ (AICPA, 1997) و به دنبال آن استاندارد شماره ۹۹ انجمن حسابداران رسمی آمریکا، کشف تقلب برای موسسات حسابرسی یک امر الزامی محسوب می‌شود. این استانداردها و پیامدهای ناشی از ارتکاب به تقلب موجب افزایش نیاز به کشف اثربخش تقلب می‌شود (مانکیو، ۱۹۹۷).^۲

با توجه به افزایش تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و روند خصوصی سازی و رشد سرمایه و ضرورت انتشار عمومی صورتهای مالی، پیش بینی احتمال ارتکاب تقلبی صورتهای مالی در اطلاعات مالی انتشار یافته در روش‌هایی به جز حسابرسی‌های معمول، با توجه به محدودیت‌های حسابرسی یک ضرورت به شمار می‌رود. بنابراین با نگاهی به روند حسابداری در ایران و جهان و عملکرد بورس‌های اوراق بهادار، توجه ویژه مجامع قانون‌گذار حرفه حسابداری و مدیریت به علل ایجاد تقلب و راهکارهای موجود برای پیشگیری از وقوع رفتار متقلبانه در گزارشگری مالی، ضروری است.

در این پژوهش به بررسی این مسئله پرداخته خواهد شد که آیا با ایجاد، ارزشیابی، ارائه، توزیع و کاربرد مناسب دانش در شرکت‌های پذیرفته در بورس

مساله تقلب اخیراً در گزارشگری و حسابداری مالی رشد گسترده‌ای داشته است، از این رو تمرکز و تاکید جهانی بر مقوله‌هایی نظیر پیشگیری و شناسایی علل تقلب و بررسی تاثیر عوامل مختلف بر آن می‌باشد. مشابه با سایر کشورها، در کشور ما نیز مساله تحریف به ویژه در صورت‌های مالی در حرفه حسابرسی مطرح بوده و موضوع غریبی نیست. اما علیرغم پیامدهای اقتصادی بر شرکت‌ها و اقتصاد کشور، در بازار سرمایه و مراجع تحقیقاتی کشور، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. (صفرزاده، ۱۳۸۹).

تقلب در گزارشگری‌های مالی بر اساس روش‌های متعددی صورت می‌پذیرد. بر این اساس، اسپاتیس (۲۰۰۲)، تغییر در روش‌های حسابداری، تغییر در برآوردهای مدیریت و شناسایی نادرست درآمدها و هزینه‌ها را به عنوان عواملی معرفی می‌کند که می‌توان مرتکب تقلب در صورت‌های مالی شد. در بسیاری از موارد، عوامل سازمانی در گزارشگری مالی متقلبانه توسط شرکت‌ها نقشی اساسی ایفا می‌کند.

با توجه به اینکه «مدیریت دانش خلق، تفسیر، اشاعه و استفاده، حفاظت و نگهداری و پالایش دانش را در بر می‌گیرد». (رودنی و مک کریدی، ۱۹۹۹) نکته اساسی بحث مدیریت دانش این است که مقادیر متعدد دانش درباره مراجعان، فرایندها، محصولات و خدمات در همه سطوح سازمان موجود است و اگر این دانش بتواند یک جا تصرف گردد و انتقال یابد، به سازمانها کمک می‌کند که موفق تر و مؤثرتر باشند. فرایند مدیریت دانش شامل خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، توزیع دانش و کاربرد دانش است. سازمانها برای تبدیل دانش به یک کالای سرمایه‌ای، باید در جهت ایجاد تعادل میان فعالیت‌های مدیریت دانش بکوشند، ولی موانع متعددی بر سر راه خلق و به کارگیری دانش در سازمانها وجود دارد. وظیفه

اوراق بهادار، می توان از تقلب و فریب در گزارشگری مالی کاست؟ و آیا مدیریت دانش در شرکت های پذیرفته شده در اوراق بهادار می تواند از تقلب و فریب در گزارشگری مالی این شرکت ها کاست؟

مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

با نگاهی به روند حسابداری در ایران و جهان و عملکرد بورس های اوراق بهادار، توجه ویژه مجامع قانون گذار حرفه حسابداری و مدیریت به علل ایجاد تقلب و راهکارهای موجود برای پیشگیری از وقوع رفتار متقلبانه در گزارشگری مالی، ضروری است.

۱- تقلب

تقلب اصطلاحی است که برای توصیف فرآیند نوعی منفعت از شخص یا اشخاص دیگر که معمولاً نفع مالی است، به کار برده می شود. برای اینکه تقلب رخ دهد، شخص متقلب باید عمداً و از روی قصد برای به دست آوردن منفعت، دیگران را اغفال کند. انجمن بازرسان رسمی تقلب آمریکا (ACFE) تعریفی فراگیر از تقلب را پذیرفته و می گوید: تقلب در برگزیده تمام ابزار گوناگونی است که ساخته انسان است و یک فرد با استفاده از آن مزیتی را نسبت به دیگری از طریق توصیه های دروغین یا کتمان حقیقت کسب می کند و شامل تمام رویدادهای ناگهانی، ترفندها، حيله گری ها یا مخفی کاری ها و دیگر راه های غیر منصفانه برای فریب دیگری است. طبق بخش ۲۴ استانداردهای حسابداری مربوط به تقلب، اشتباه عبارتست از هر گونه تحریف سهوی در صورت های مالی مانند:

- اشتباه در گردآوری یا پردازش اطلاعات منبای تهیه صورت های مالی
- برآورد حسابداری نادرست ناشی از نادیده گرفتن یا برداشت نادرست از حقایق موجود

- اشتباه در بکارگیری استانداردهای حسابداری مرتبط با اندازه گیری، شناسایی، طبقه بندی، ارائه یا افشا. به طور کلی، تقلب به سه شکل فساد مالی، سو استفاده از دارایی های و تقلب گزارش های مالی انجام می شود. (وکیلی فرد و همکاران، ۱۳۸۸). اسپاتیس عنوان می کند که از طریق تغییر روش های حسابداری، تغییر در برآوردهای مدیریت و شناسایی نادرست درآمدها و هزینه ها می توان مرتکب تقلب در صورت های مالی شد (اسپاتیس ۲۰۰۲). بیزلی و همکاران در سال ۲۰۰۰، به بررسی گزارشگری مالی متقلبانه در بخش های فناوری، بهداشت و خدمات مالی پرداختند. نتایج نشان داد که رایج ترین شیوه های تقلب، شناسایی نادرست درآمدها و ارائه بیش از واقع دارایی هاست (بیسلی ۲۰۰۰).^۴ تقلب در گزارشگری مالی هنگامی کشف می شود که حسابرس در خصوص توضیحات مدیریت در مورد مبادلات و مانده حسابها مظنون شود. همچنین تقلب ممکن است به علت وضعیت مالی نامناسب شرکت کشف شود (وات و زیمرمن ۱۹۸۶).^۵ سامرز و سوینی دریافتند که حسابرسان می توانند از طریق توجه بیشتر به مبادلات داخلی، احتمال موفقیت را در کشف تقلب در گزارشگری مالی افزایش دهند (سامرز و سوئینی ۱۹۹۸).^۶

۲- مدیریت دانش

پرز معتقد است مدیریت دانش عبارت است از گردآوری دانش، قابلیت های عقلانی و تجربیات افراد یک سازمان و ایجاد قابلیت بازیابی برای آنها به عنوان یک سرمایه سازمانی (پرز ۱۹۹۹).^۷

از دیدگاه بارکلی و موری مدیریت دانش شامل شناسایی و تعیین سرمایه های فکری موجود در یک سازمان، تولید دانش جدید برای تداوم برتری رقابتی آن سازمان، فراهم ساختن امکان دسترسی به حجم وسیعی از اطلاعات، اشتراک بهترین عملکرد با به کارگیری

دانش ضمنی می‌تواند از خلال فرایند جامعه‌نگری به دانش ضمنی فرد دیگری منتقل شده و در فرایند برونی‌سازی به دانش عینی تبدیل شود. همچنین بر اساس این مدل دانش عینی می‌تواند از طریق فرایند دورنی‌سازی به دانش ضمنی تبدیل شود و از طریق ترکیب شدن و انتشار می‌تواند به دانش عینی دیگری تبدیل شود. نسخه بهینه‌ای از این مدل در مدل نوناکا و هلداند نمایش داده شده است (هیساکا^۹ ۲۰۰۴)

- **مدل بک من:** بک من هشت مرحله زیر را برای فرآیند مدیریت دانش پیشنهاد داده است:
- (۱) شناسایی: تعیین صلاحیت‌های درونی، منبع استراتژی، قلمرو دانش.
  - (۲) تسخیر یا گرفتن: رسمی کردن دانش موجود.
  - (۳) انتخاب کردن: تعیین ارتباط دانش، ارزش و دقت، رفع دانش‌های ناسازگار.
  - (۴) ذخیره کردن: معرفی حافظه‌ی یکی شده در مخزن دانش با انواع الگوهای دانش.
  - (۵) پخش کردن: توزیع دانش برای استفاده‌کنندگان بطور خودکار بر اساس علاقه و کار، تشریح مساعی دانش در میان گروه‌های واقعی.
  - (۶) به کار بردن: استفاده دانش در تصمیم‌گیری‌ها
  - (۷) ایجاد: کشف دانش جدید درحین تحقیقات، تجربه کردن کار و فکر خلاق.
  - (۸) تجارت: فروش و معامله، توسعه و به بازار عرضه نمودن دانش جدید در محصولات و خدمات (شفیعا، ۱۳۸۶).

- **مدل پایه‌های ساختمان مدیریت دانش:**

این مدل توسط پروبست، روب و رمهاردت (۲۰۰۲) به نام مدل پایه‌های ساختمان مدیریت دانش، نام‌گذاری شده است. طراحان مدل یاد شده، مدیریت دانش را به صورت سیکل دینامیکی می‌بینند که در چرخش دائم

فناوری است که حصول همه موارد مذکور را میسر سازد (برکلی ۱۹۹۷).^۸

از مهمترین عللی که موجب شده تا سازمان‌ها به موضوع مدیریت دانش تمایل نشان دهند آنست که مدیریت دانش:

- موجب افزایش بهره‌وری و سود دهی می‌شود.
- همکاری را تقویت و موجب رشد خلاقیت میشود.
- به برقراری و تسریع جریان انتقال دانش از تولید کننده به دریافت کننده کمک می‌کند.
- موجب تسهیل اشتراک اطلاعات بین کارکنان شده و توان سازمان را برای مقابله با پدیده تورم اطلاعات افزایش می‌دهد.
- دانش کارکنان را پیش از ترک احتمالی سازمان گردآوری و ذخیره می‌نماید.
- کیفیت ارائه خدمات به مشتری را بهبود می‌دهد.
- از طریق افزایش سطح آگاهی سازمان نسبت به راهکارها، محصولات و عملکرد سازمان‌های رقیب به سازمان کمک می‌کند تا از گردونه رقابت خارج نشود (امین‌پور، ۱۳۸۵).
- تاکنون مدل‌های زیادی در رابطه با فرآیند مدیریت دانش ارائه شده اند. در این مدل‌ها فرض می‌شود که مرحله‌ها و فعالیتها اغلب همزمان، گاهی اوقات پی در پی و بندرت در یک ترتیب خطی هستند. در ادامه به معرفی چند مدل پرکاربرد و متداول مدیریت دانش پرداخته می‌شود (عباسی، ۱۳۸۶):

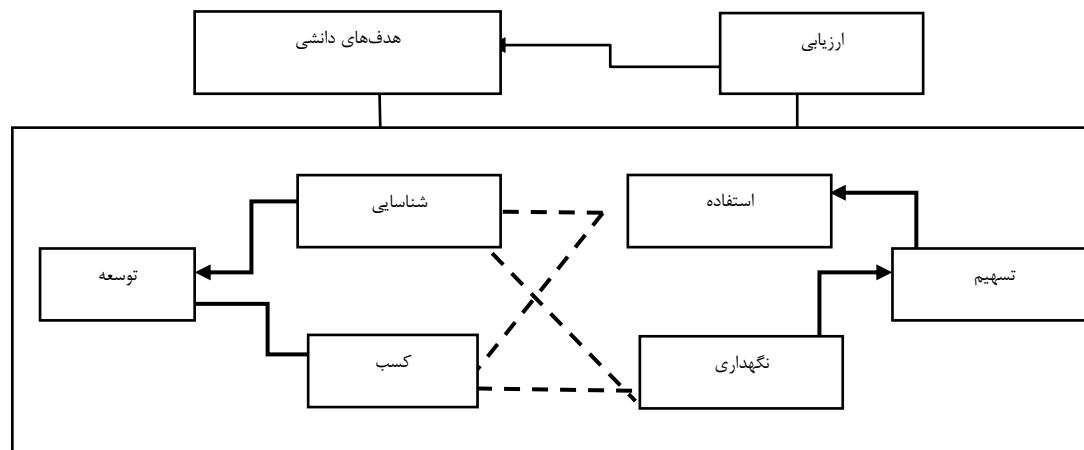
- **مدل هیسینگ:** مدل هیسینگ از چهار فرآیند خلق کردن، ذخیره کردن، نشر کردن و بکار بردن تشکیل شده است. (پورنژادی، ۱۳۸۶).

- **مدل نوناکا و تاکوچی:** این مدل مدیریت دانش را به عنوان فرایند خلق دانش تلقی می‌کند (عباسی، ۱۳۸۶).

بر اساس این مدل دانش از عناصر عینی و ضمنی تشکیل شده است. در این مدل فرض شده است که

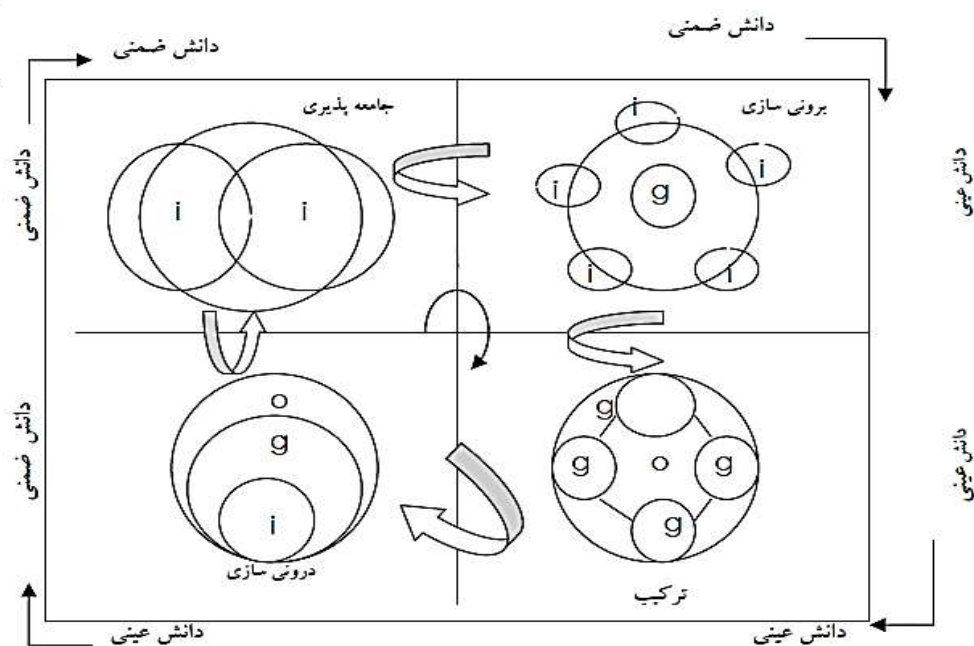
است. مراحل این مدل، شامل هشت جزء متشکل از دو - چرخه بیرونی: شامل بلوک های اهداف دانش و سیکل؛ درونی و بیرونی است.

- چرخه درونی: به وسیله بلوک های کشف (شناسایی)، کسب، توسعه، تسهیم، کاربرد (بهره برداری) و نگهداری از دانش، ساخته می شود.

فصلنامه رسالت مدیریت دولتی

$\bar{i}$ = فرد
 g = گروه
 o = سازمان

مدل نوناکا و تاکوچی (۱۹۹۵) (هیساکا ۲۰۰۴)

جدول ۱: فهرست ابزارهای مراحل گوناگون مدل پایه‌های ساختمان دانش

مرحله	ابزار
هدف‌های دانش	استراتژی دانش‌ها، آرمان‌های دانش، مدیریت بر مبنای هدف‌های دانش
شناسایی دانش	نقشه‌های دانش، واسطه‌های انتقال دانش، آشکار سازی درونی دانش در سازمان
کسب دانش	ویزیتورها(واسطه‌ها)، موسسات عرضه دانش، خرید مشاوره، استراتژی نسخه‌برداری
توسعه دانش	وصل‌کننده‌های دانش، سناریو، سمت‌گیری به سوی مراکز شایستگی
تسهیم دانش	فنون حل مسئله جمعی، مدیریت فضا سازی
استفاده از دانش	مهندسی و چینش کاربردی اسناد، آموزش در عمل، مدیریت داده‌ها
نگهداری دانش	یادگیری از رخدادها، حافظه الکترونیکی
ارزیابی دانش	ترازنامه دارایی ناملموس، ارزشیابی / اندازه‌گیری چند بعدی دانش

مدل پایه‌های ساختمان مدیریت دانش

در جدول شماره ۱، فهرست ابزارهایی که در مراحل گوناگون این مدل استفاده می‌شوند، آمده است. (احمدی و صالحی، ۱۳۹۱)

۳- بررسی تاثیر مولفه‌های مدیریت دانش بر کاهش تقلب

از جمله روش‌های افزایش مجموعه اطلاعات در سازمان‌ها مدیریت دانش و شاخص‌های مدیریت دانش شامل خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، تسهیم و توزیع دانش و کاربرد دانش در سازمان است. خلق دانش نتیجه تاثیر متقابل افراد و دانش آشکار و پنهان است. ارزیابی دانش نحوه رسیدن به هدف‌های معین و استفاده از نتایج آن، برای تعیین یا اصلاح هدف می‌باشد. (سید حسینی و یدرنجی اقدام، ۱۳۸۸).

ارائه دانش، با توجه به ظرفیت جذب آن که شامل توانایی شناخت، کسب، هضم و بکارگیری دانش است صورت می‌گیرد. ارائه دانش در حقیقت عرضه دانش است به افرادی که خواهان و نیازمند آن دانش می‌باشند و ارائه دانش با استفاده از تعاملات اجتماعی صورت می‌گیرد و دانش آشکار بین افراد مبادله می‌شود.

در تسهیم و توزیع دانش مسائلی چون چگونگی به اشتراک گذاری دانش موجود و انتقال آن به محل مناسب و مورد نیاز و چگونگی انتقال دانش، به گونه ای

که در سازمان قابل دسترسی و استفاده باشد و نیز چگونگی انتقال دانش از سطح فردی به سطح دانش گروهی و سرانجام سطح دانش سازمانی، از جمله مواردی است که مورد توجه است. در کاربرد دانش اطمینان به استفاده مفید از دانش در سازمان، مد نظر است. بنابراین، به دلیل آنکه افزایش مجموعه اطلاعات و مدیریت دانش در سازمان منجر به کشف و کاهش تقلب می‌شوند خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، تسهیم و توزیع دانش و کاربرد دانش نیز می‌توانند سبب کاهش در تقلب گزارشگری مالی شوند.

صفر زاده در سال ۱۳۸۹، با استفاده از تحلیل لاجیت به بررسی نقش داده‌های حسابداری در ایجاد یک الگو برای کشف عوامل مرتبط با تقلب در گزارشگری مالی پرداخت. نمونه آماری این مطالعه متشکل از ۱۷۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار برای دوره زمانی ۱۳۸۳-۱۳۸۶ است. نتایج این پژوهش حکایت از عملکرد مناسب الگو در طبقه‌بندی شرکت‌های نمونه داشت. همچنین نتایج نشان داد که الگوی این پژوهش، توانایی کشف تقلب در گزارشگری مالی را دارد.

در پژوهش مهام و همکاران در سال ۱۳۹۱، فرضیه ای به جهت پیش بینی بروز خطر تقلب مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تدوین گردید. در مجموع طی این تحقیق ۲۵۰ گزارش حسابرسی به همراه صورتهای مالی، طی پنج سال

بررسی تأثیر اخبار خوب و بد که مربوط به خصوصیات شرکت‌ها بوده و بر تأخیر در گزارشگری موثر است، پرداختند. به منظور تخمین تأخیر در گزارشگری، سه دوره زمانی (دوره امضاء حسابرس، دوره ضمنی و کل مدت زمان گزارشگری) تعریف می‌گردد که تأثیر اخبار خوب و بد (سودآوری و سود سهام نقدی) بر هر یک از این دوره‌ها مورد آزمون قرار می‌گیرد. همچنین از متغیرهای اندازه شرکت، اهرم مالی و حاکمیت شرکتی به عنوان متغیرهای کنترل استفاده می‌شود. جامعه آماری شامل ۹۷ شرکت طی سالهای ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۸ می‌باشد. یافته‌های تحقیق بیانگر آن است که اخبار خوب و بد بر کل دوره گزارشگری تأثیر گذار است در حالیکه بر دو دوره امضاء حسابرس و دوره ضمنی تأثیری ندارد.

در پژوهش مرادی و همکاران در سال ۱۳۹۳، هدف شناسایی عوامل موثر بر احتمال وقوع تقلب در گزارشگری صورت‌های مالی از دید حسابرسان و مدیران است. جامعه آماری پژوهش، حسابرسان مستقل موسسه‌های حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی و مدیران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که بین ویژگی‌های مدیریت، تبعیت مدیریت از کنترل‌های داخلی و استانداردهای لازم‌الاجرا، عوامل خطر مرتبط با شرایط بازار و صنعت، ویژگی‌های عملیاتی، نقدینگی و ثبات مالی با احتمال وقوع تقلب رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج حاکی از وجود رابطه معنادار بین عملکرد شرکت با ریسک تقلب است.

پژوهش Zhang و همکاران در سال ۲۰۱۰، در مورد رابطه بین ساختار مدیریت و جعل گزارش‌های مالی با فهرستی از ۸۷ شرکت جریمه شده توسط CSRC، وزارت امور مالی و بورس اوراق بهادار برای کلاهبرداری‌های گزارش‌های مالی، به عنوان یک نمونه پژوهش پرداخته است. یافته‌های این پژوهش حاکی از

موردبررسی و تجزیه تحلیل قرار گرفته. شاید هرگز نتوان کلیه عوامل موثر بر تقلب مالی را در نوشتاری محدود گنجانید، ولی کشف الگویی که منجر به کسب اطمینانی معقول از اطلاعات مالی گردد دور از انتظار برخی تحقیقات منجمله تحقیق حاضر نبوده که در نهایتاً الگویی متشکل از ترکیب ۱۴ شاخص مالی و ۵ شاخص غیرمالی مرتبط با تقلب مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شناسایی گردیده، که نتایج بدست آمده حاکی از معنادار بودن کلیه متغیرهای مستقل و ارتباط مستقیم امتیاز کسب شده شرکت‌ها طبق مدل ارائه شده، با خطر بروز تقلب مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ گردیده. باتوجه به توانایی قابل قبول مدل پیشنهادی، گروه‌های مختلف استفاده کنندگان اطلاعات مالی نظیر حسابرسان، تحلیلگران اقتصادی، مقامات مالیاتی، اعتباردهندگان، سرمایه گذاران و... می‌توانند در تمایز شرکت‌های متقلب از غیر متقلب از آن بهره‌مند باشند.

مددی و رزقانی در سال ۱۳۹۱، به بررسی رابطه‌ی بین مدیریت سود و تقلب در صورت‌های مالی تعدادی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس پرداختند. نمونه آماری این مطالعه متشکل از ۱۰۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۹۱-۱۳۸۵ است. برای انجام این تحقیق دو شاخص تقلب شامل ارقام تهیدی اختیاری انباشته قبلی جهت سنجش مدیریت سود و در آمد غیر منتظره به ازای هر کارمند جهت سنجش متورم نمودن درآمد در نظر گرفته شده است. نتایج این تحقیق حاکی از این بود که رابطه مثبت و معناداری بین مدیریت سود قبلی و تقلب در صورت‌های مالی وجود دارد و هم چنین شرکت‌هایی که درآمدهای متورم می‌نمایند بیشتر احتمال دارد که مرتکب تقلب شوند.

کشاورزی و همکاران در سال ۱۳۹۱، با هدف بررسی عوامل موثر بر تأخیر در ارائه گزارشات سالانه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به

قلمرو زمانی پژوهش حاضر شش ماهه اول سال ۱۳۹۴ و جامعه آماری تحقیق حاضر شامل ۱۰۰ نفر از صاحب‌نظران و مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش ترکیبی از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی است.

ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر پرسشنامه ۵ گزینه‌ای لیکرت است که شامل ۲۹ سوال (۵ سوال اول مربوط به خلق دانش، ۵ سوال دوم مربوط به انتشار دانش و ۸ سوال دیگر کاربرد و بکارگیری دانش و ۷ سوال بعدی مربوط به ارزشیابی دانش و سوال آخر مربوط به ۴ سوال آخر ارائه دانش) است.

در این پژوهش برای برآورد اعتبار پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج حاکی از پایایی پرسشنامه طراحی شده داشت.

روش نمونه‌گیری در این پژوهش به روش تصادفی است.

به جهت تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS استفاده شد. برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده شد در بخش تجزیه و تحلیل برای حذف گویه‌های نامناسب و ناهماهنگ با سایر گویه‌ها از روش محاسبه ضریب همبستگی، محاسبه توان افتراقی و یا تحلیل عامل استفاده شده است.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: خلق دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موثر است.

۲- فرضیه دوم: ارزشیابی دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موثر است.

آنست که تعداد ناظران، مقیاس اجرایی، متوسط سن مدیران، نسبت اجرا کنندگان به مدیران به طور مثبت مربوط به کلاهبرداری گزارش‌های مالی می‌باشد. حال آنکه تعداد هیئت مدیران، رئیس مدیران، نسبت مدیران و ناظران به طور منفی مربوط به کلاهبرداری گزارش‌های مالی می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد سازماندهی ساختار مدیریت یک شرکت تاثیر مهمی بر کیفیت گزارشگری مالی گذاشته است.

پژوهش Kassem, R. & Higson در سال ۲۰۱۲، دیدگاه‌هایی در دو حوزه فراهم می‌کند. مرحله اول، بررسی دلایل شکافهای ایجاد شده در گزارشات حسابرسی و مرحله دوم، ارزیابی تلاش‌های پایه گذاران استانداردها و حسابرسان مستقل برای پوشش این شکاف‌ها در تشخیص تقلبات. همچنین، این پژوهش توصیه‌هایی به تنظیم‌کننده و حسابرسان مستقل که در تلاش برای مبارزه با تقلبات هستند، را ارائه می‌دهد.

هدف از پژوهش Kassem در سال ۲۰۱۲، افزایش دانش حسابرسان مستقل در مورد مدیریت سود و کمک به آنها جهت شناسایی تفاوت بین مدیریت سود و تقلب گزارشگری مالی می‌باشد. این پژوهش رویکرد جدید و طرز تفکری نوین برای حسابرسان مستقل ارائه می‌دهد تا در شناسایی تفاوت میان مدیریت سود و تقلب به آنها کمک کند. در این پژوهش، مجموعه‌ای توصیه‌هایی برای حسابرسان مستقل، محققان، و پایه گذاران استاندارد ارائه شده است که حسابرسان مستقل به مرور حسابرسی خارجی بر اساس انگیزه‌های حسابرسی بپردازند. مطابق با این پژوهش، پایه‌گذاران استاندارد باید برای حسابرسان مستقل دستورالعمل‌های بیشتری در مورد حسابرسی انگیزه‌های مدیریتی فراهم کنند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از لحاظ اجرایی از تحقیقات توصیفی-تحلیلی می‌باشد.

نتایج پژوهش

- ۳- فرضیه سوم: ارائه دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موثر است.
- ۴- فرضیه چهارم: توزیع دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موثر است.
- ۵- فرضیه پنجم: کاربرد دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موثر است.

۱- آماره های توصیفی پژوهش

جداول ارائه شده داده های جمع آوری شده از ۱۰۰ نفر از مدیران و صاحب نظران شرکت های بورس اوراق بهادار تهران و میانگین و انحراف از معیار مولفه های مدیریت دانش را نشان می دهد.

جدول ۲: توزیع فراوانی بر حسب شاخص ها

شاخص	مقولات متغیر	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر	سایر
جنسیت	مرد	۶۸	٪۶۸	٪۶۸	۱
	زن	۳۲	٪۳۲	٪۳۲	(مد)
سن	۳۵ تا ۴۵ سال	۲۹	٪۲۹	٪۲۹	۴۳،۶
	۴۵ تا ۵۵ سال	۴۴	٪۴۴	٪۴۴	میانگین
	بیش از ۵۵ سال	۲۷	٪۲۷	٪۲۷	
تحصیلات	لیسانس	۳۹	٪۳۹	٪۳۹	۲
	فوق لیسانس	۵۸	٪۵۸	٪۵۸	(میانه)
	دکتری	۳	٪۳	٪۳	
سابقه کاری	۵ تا ۱۰ سال	۷	٪۷	٪۷	
	۱۰ تا ۱۵ سال	۴۶	٪۴۶	٪۴۶	۲
	۱۵ تا ۲۰ سال	۲۳	٪۲۳	٪۲۳	(میانه)
	بیش از ۲۰ سال	۲۴	٪۲۴	٪۲۴	
جمع		۱۰۰	٪۱۰۰	٪۱۰۰	

جدول ۳: برآورد میانگین و انحراف مولفه های مدیریت دانش

مولفه	گویه	تعداد	میانگین	انحراف معیار
حمایت از پیشنهادات جدید	تشویق به نوآوری و ارائه به روشها	100	2.65	.903
	زمینه سازی برای ایجاد ارزش افزوده	100	2.55	.808
	توجه به امر تحقیق و توسعه	100	2.90	.846
	میانگین کلی	100	2.68	.642
میزان گزینش ارزشیابی دانش	میزان سازماندهی مستندات دانش	100	2.55	.891
	میزان سنجش اعتبار محتوای دانش	100	2.22	.785
	میزان پالایش محتوای دانش	100	2.44	.820
	میزان دسته بندی دانش	100	2.63	.733
	میانگین کلی	100	2.71	.844
		100	2.51	.654

.922	2.76	100	میزان کاربری و اشاعه دانش	ارتباط داده ها
.903	2.85	100	سهولت نشر و ارائه دانش	
.988	2.95	100	مکانیزم مشخص برای ارائه دانش	
.723	2.85	100	میانگین کلی	ارتباط داده ها
.872	2.69	100	میزان تبادل دانش با سایر بخشها	
.941	2.96	100	میزان توسعه ابزارهای الکترونیکی تبادلات	
.789	2.68	100	میزان مدیریت فضای حل مسئله جمعی	
.612	3.22	100	میزان انتقال دانش از نیروهای مجرب	
.669	2.88	100	میانگین کلی	کاربرد داده ها
.723	3.11	100	مهندسی و چینه‌سازی کاربردی اسناد	
.940	3.06	100	آموزش در عمل	
.891	3.25	100	داده کاوی و کشف ارتباطات تازه	
.740	3.14	100	میانگین کلی	

جدول ۴: آزمون تست نرمال بودن توزیع متغیرها

نتیجه	سطح احتمال خطا	Sig	مقدار کولموگروف	
نرمال	۰/۰۵	۰/۲۰۶	۱/۰۶۵	خلق دانش
نرمال	۰/۰۵	۰/۳۵۰	۰/۹۳۲	ارزشیابی دانش
نرمال	۰/۰۵	۰/۱۹۶	۱/۰۹۷	ارائه دانش
نرمال	۰/۰۵	۰/۱۵۳	۱/۱۳۳	توزیع دانش
نرمال	۰/۰۵	۰/۰۵۲	۱/۳۵۰	کاربرد دانش

۲- بررسی نرمال بودن متغیرها
برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف استفاده شد که نتایج حاکی از نرمال بودن توزیع متغیرها بود. با توجه به توزیع نرمال متغیرها باید از آماره‌های پارامتریک برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده نمود.

۳- آزمون فرضیه‌های پژوهش
برای برآورد تاثیر مولفه‌های دانش بر تقلب گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته شده بورس، از آزمون رگرسیون دو متغیره استفاده شد. جدول شماره ۵ نتایج این بررسی را نشان می‌دهد.

جدول ۵: نتایج آزمون رگرسیون دو متغیره

P-Value	آماره F	R ²	R	فرضیه	
۰/۰۰۰	۴۶/۴۸۹	۰/۳۲۲	-۰/۵۶۷	خلق دانش و تقلب گزارشگری مالی شرکت‌های بورس	اول
۰/۰۰۰	۶۷/۴۶۱	۰/۴۰۸	-۰/۶۳۹	ارزشیابی دانش و تقلب گزارشگری مالی شرکت‌های بورس	دوم
۰/۰۰۰	۲۳/۹۶۹	۰/۱۹۷	-۰/۴۴۳	ارائه دانش و تقلب گزارشگری مالی شرکت‌های بورس	سوم
۰/۰۰۰	۸۴/۹۶۳	۰/۴۶۴	-۰/۶۸۱	توزیع دانش و تقلب گزارشگری مالی شرکت‌های بورس	چهارم
۰/۰۰۰	۸۱/۹۳۲	۰/۴۵۵	-۰/۶۷۵	کاربرد دانش و تقلب گزارشگری مالی شرکت‌های بورس	پنجم

۱- در فرض اول با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح خطای مشاهده شده کمتر از $0/05$ (P - Value < 0/05) وجود تاثیر در سطح اطمینان $0/99$ معنادار است. به عبارت دیگر توزیع دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد. همچنین با توجه به مقدار R^2 می توان چنین نتیجه گرفت که توزیع دانش به میزان $0/46$ بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر دارد. جهت منفی نشانگر اثر کاهشی توزیع دانش بر تقلب گزارشگری مالی می باشد.

۵- در فرض پنجم با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح خطای مشاهده شده کمتر از $0/05$ (P - Value < 0/05) وجود تاثیر در سطح اطمینان $0/99$ معنادار است. به عبارت دیگر کاربرد دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد. همچنین با توجه به مقدار R^2 می توان چنین نتیجه گرفت که توزیع دانش به میزان $0/45$ بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر دارد. جهت منفی نشانگر اثر کاهشی کاربرد دانش بر تقلب گزارشگری مالی می باشد.

آنالیز رگرسیون

یکی از شروط استفاده از آنالیز رگرسیون شرط عدم همبستگی میزان خطاها از یکدیگر است. برای تعیین این امر باید از تست دوربین واتسون بهره گیری نمود. آماره تست دوربین- واتسون در بازه $1/5$ تا $2/5$ قرار می گیرد در اینجا این مقدار $2/368$ حاصل شده است، بنابراین فرض استقلال خطاها رد نشده و می توان از آزمون رگرسیون بهره گرفت. همچنین در جدول زیر آماره های باقی مانده رگرسیون (یعنی: تفاوت بین مقدار مشاهده شده متغیر وابسته و مقدار پیش بینی شده توسط مدل) برآورد شده است:

۱- در فرض اول با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح خطای مشاهده شده کمتر از $0/05$ (P - Value < 0/05) وجود تاثیر در سطح اطمینان $0/99$ معنادار است. به عبارت دیگر خلق دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد. همچنین با توجه به مقدار R^2 (ضریب تبیین) می توان چنین نتیجه گرفت که خلق دانش به میزان $0/32$ بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر دارد. جهت منفی نشانگر اثر کاهشی خلق دانش بر تقلب گزارشگری مالی می باشد.

۲- در فرض دوم با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح خطای مشاهده شده کمتر از $0/05$ (P - Value < 0/05) وجود تاثیر در سطح اطمینان $0/99$ معنادار است. به عبارت دیگر ارزشیابی دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد. همچنین با توجه به مقدار R^2 می توان چنین نتیجه گرفت که توزیع دانش به میزان $0/41$ بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر دارد. جهت منفی نشانگر اثر کاهشی ارزشیابی دانش بر تقلب گزارشگری مالی می باشد.

۳- در فرض سوم با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح خطای مشاهده شده کمتر از $0/05$ (P - Value < 0/05) وجود تاثیر در سطح اطمینان $0/99$ معنادار است. به عبارت دیگر ارائه دانش بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد. همچنین با توجه به مقدار R^2 می توان چنین نتیجه گرفت که ارائه دانش به میزان $0/20$ بر کاهش تقلب گزارشگری مالی تاثیر دارد. جهت منفی نشانگر اثر کاهشی ارائه دانش بر تقلب گزارشگری مالی می باشد.

۴- در فرض چهارم با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح خطای مشاهده شده کمتر از $0/05$

جدول ۶: آماره‌های باقی مانده رگرسیون

تعداد	انحراف معیار	میانگین	بیشترین	کمترین	
100	1.000	.000	2.196	-2.384	مقدار پیش بینی شده استاندارد
100	.974	.000	3.127	-2.091	مقدار باقی مانده استاندارد

جدول ۹: تحلیل Anova و تعیین سطح معنی داری مدل

Sig	آماره F	df	df	df	df
.000 ^a	32.091	7.409	5	37.047	تبیین شده
		.231	94	21.703	باقی مانده
			99	58.750	کل

با توجه به مقادیر آماره F و همچنین سطح معنی داری جدول فوق نتیجه می‌گیریم که بین مولفه‌های مدیریت دانش و کاهش تقلب گزارشگری مالی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۱۰: ضرایب وزنی رگرسیونی

Sig	مقدار t	B استاندارد	B غیر استاندارد	عوامل مدل
.000	24.484	-	5.972	ضریب ثابت
.861	.175	.019	.023	خلق دانش
.000	-3.782	-.356	-.419	ارزشیابی دانش
.036	-2.127	-.201	-.214	ارائه دانش
.011	-2.602	-.271	-.312	توزیع دانش
.000	-4.989	-.473	-.492	کاربرد دانش

در جدول فوق مقدار ضرایب وزنی هر یک از متغیرها بر روی متغیر وابسته (بتاها) به تفکیک استاندارد شده و غیر استاندارد شده، مقدار آزمون t، سطح خطای مشاهده شده هر متغیر با متغیر وابسته منظور شده است. بر این اساس با توجه به مقدار ضریب مسیر استاندارد شده و همچنین مقادیر t که نشان می‌دهد تمام عوامل بجز خلق دانش بر متغیر وابسته دارای تاثیر خالص معنی داری است می‌توان نتیجه گرفت که مولفه‌های فوق پیش بینی کننده کاهش تقلب گزارشگری مالی هستند که البته عامل کاربرد دانش با ضریب بتای استاندارد ۰/۴۹۲- بیشترین تاثیر

جدول فوق آماره‌های باقی مانده و مقادیر پیش بینی شده را نشان می‌دهند. بطور کلی باقی مانده‌ها برآورد خطاهای درست در مدل می‌باشند. یعنی اگر مدل برای داده‌ها مناسب باشد. باقی مانده‌ها باید از یک توزیع نرمال تبعیت نمایند. همچنین باید مقادیر پیش بینی شده استاندارد و مقدار باقی مانده استاندارد دارای میانگین صفر و انحراف معیار یک باشند که البته در مورد مدل فوق این قضیه صادق است.

جدول ۷: متغیرهای وارد و خارج شده

مدل	متغیرهای وارد شده	متغیرهای خارج شده	روش رگرسیون
اول	متغیرهای مستقل فوق	-	ENTER

در مدل فوق تمام متغیرهای مد نظر بصورت یکجا، بدون ترتیب مشخص و یا بلوک بندی خاصی به مدل وارد شده و در معرض آنالیز قرار گرفته اند.

جدول ۸: برآورد خلاصه مدل رگرسیونی

ردیف	مدل	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تبیین	ضریب تبیین خالص
۱	اول	۰/۷۹۴	۰/۶۳۱	۰/۶۱۱

جدول فوق به روابط بین مولفه‌های مدیریت دانش با متغیر دلالت دارد. میزان تغییرات متغیر (تقلب گزارشگری مالی) براساس تاثیرات متغیرهای فوق معادل با ۰/۶۱ می‌باشد (این مقدار، ضریب مناسبی است و مبین کارایی نسبی مدل است). بنابراین ۶۱٪ تغییرات کاهش تقلب گزارشگری مالی توسط متغیرهای فوق تبیین و پیش بینی می‌شود.

همچنین مقدار t ، مشاهده شد که تمام عوامل بر متغیر وابسته تقلب گزارشگری مالی تاثیر خالص معنادار و کاهنده ای دارد. مشخص شد که عامل کاربرد دانش بیشترین تاثیر پیش بینی و معنی دار را بر روی کاهش تقلب گزارشگری مالی دارد.

همچنین نتیجه گرفته شد که عامل کاربرد دانش با ضریب بتای استاندارد $-0/382$ ، بیشترین تاثیر پیش بینی و معنی دار را بر روی کاهش تقلب گزارشگری مالی دارد.

با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیه اول پیشنهاد می گردد سازمانها و شرکت های پذیرفته شده در بورس، به خوبی دانش مورد نیاز خود را شناسایی کنند و در صورت نیاز آن را بیافزایند و یا از منابع دانش خارج از سازمان به منظور تقویت دانش سازمانی خود استفاده کنند.

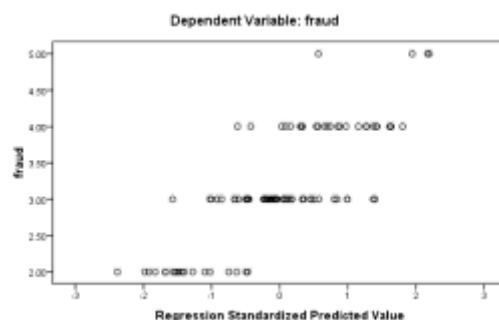
با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیه دوم پیشنهاد می گردد که با بکارگیری نقشه دانش در سازمانها و شرکت ها، جایگاه مناسب دانش در آنها مشخص و اطلاعات و مهارت های مورد نیاز داخلی و خارجی تعیین گردند.

با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیه سوم پیشنهاد می گردد که شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار با توزیع و انتشار و اشتراک گذاری دانش بصورتی روان و سیال از راکد ماندن دانش در سیستم سازمانی خود جلوگیری کنند.

با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیه چهارم پیشنهاد می گردد که مدیران و کارکنان ارشد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، مهارت های تخصصی و کاربردی لازم را به منظور بهبود شرایط سازمانی کسب کنند و دوره های آموزشی تخصصی در این زمینه برگزار شود.

و در نهایت با توجه به نتایج به دست آمده از فرضیه پنجم که نشان می دهد عامل کاربرد دانش بیشترین اهمیت را در کاهش تقلب در گزارشگری

پیش بین و معنی دار را بر روی کاهش تقلب گزارشگری مالی دارد. لذا با توجه به این ضرایب اولاً می توان معادله رگرسیون متغیر کاهش تقلب گزارشگری مالی را براساس متغیرهای مستقل و مقدار ضریب ثابت بیان نمود و ثانیاً مقدار تاثیر هر یک از متغیرهای مستقل را به ازای یک واحد تغییر در متغیر وابسته پیش بینی نمود. همچنین نمودار پراکنش متغیر وابسته بر اساس متغیرهای مستقل چندگانه به شرح زیر است:

جمع بندی و نتیجه گیری

همانطور که در پیشتر بیان شد یکی از روش های اثرگذار بر شناسایی و کاهش تقلبات گزارش های مالی، مدیریت دانش است. بر این اساس، در پژوهش صورت گرفته، به بررسی تاثیر مولفه های مدیریت دانش (خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، توزیع دانش و کاربرد دانش) بر تقلب گزارش های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد.

با توجه به نوع فرضیه های مطرح شده که از نوع تأثیری هستند، از آزمون رگرسیون دو متغیره برای بررسی فرضیه ها استفاده گردید. نتایج به دست آمده از آماره F و همچنین سطح معناداری کمتر از $0/05$ برای مولفه ها نشان دهنده این است که خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، توزیع دانش و کاربرد دانش بر کاهش تقلب گزارش های مالی شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران اثرگذار هستند. با توجه به مقدار ضریب مسیر (اثرات وزنی) استاندارد شده و

کیوان آرا، محمود؛ یزدخواستی، علی؛ بهرامی، سوسن؛ مسعودیان، یوسف؛ (۱۳۹۰)، رابطه مولفه‌های مدیریت دانش و هوش سازمانی در دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مدیریت اطلاعات سلامت، دوره هشتم، شماره پنجم.

مددی و رزقانی، بهاره، (۱۳۹۲)، بررسی رابطه بین مدیریت سود و تقلب در صورت‌های مالی، پایان-نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی.

مرادی، جواد؛ رستمی، راحله؛ زارع، رضا؛ (۱۳۹۳)، شناسایی عوامل خطر موثر بر احتمال وقوع تقلب در گزارشگری مالی اذدید حسابرسان و بررسی تاثیر آن‌ها بر عملکرد مالی شرکت، مجله پیشرفت-های حسابداری دانشگاه شیراز، دوره ششم، شماره اول، صفحه‌های ۱۴۱-۱۷۳.

مهام، کیهان؛ کردستانی، غلامرضا؛ ترابی، ابوالفضل، (۱۳۹۱)، ارائه مدل پیش‌بینی بروز خطر تقلب مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش ملی حسابداری و مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور.

وکیلی فرد، حمیدرضا؛ جبارزاده کنگرلونی، سعید؛ پور رضا سلطان احمدی، اکبر؛ (۱۳۸۸)، بررسی ویژگی‌های تقلب در صورت‌های مالی، حسابدار، سال بیست و چهارم، شماره ۲۱۰، صفحه ۳۶-۴۱.

Barclay, R. O., & Murray, P. C. (1997). What is knowledge management? A Knowledge praxis.

Beasley, M. S., Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Lapides, P. D. (2000). Fraudulent financial reporting: Consideration of industry traits and corporate governance mechanisms. *Accounting Horizons*, 14(4), 441-454.

Hiscock, Jane. (2004). "Developing Knowledge Management Awareness in Public Relation Students". *Public Relation Review*, vol 30, 107-115.

Kassem, R. (2012). Earnings Management and Financial Reporting Fraud: Can External Auditors Spot the Difference? *American Journal of Business and management*, 1(1), 30-33.

مالی دارد پیشنهاد می‌گردد که دانش مناسب و کافی در سازمان‌ها به کار برده شود تا بتواند به سوددهی سازمان منجر شود. بر این اساس، بایستی از افراد شایسته و کارآمد بهره برد. همچنین پیشنهاد می‌گردد توجه ویژه به آموزش مدیران سازمان‌ها و شرکت‌ها در زمینه مولفه‌های مدیریت دانش (خلق دانش، ارزشیابی دانش، ارائه دانش، توزیع دانش و کاربرد دانش) به عنوان کوتاه ترین راه کیفیت برای رسیدن به هدف و دانش گرا کردن سازمان‌ها از طریق آموزش انجام پذیرد.

منابع و مأخذ

احمدی، علی اکبر؛ صالحی، علی، (۱۳۹۱)، مدیریت دانش، وزیری، دانشگاه پیام نور، چاپ دوم.

امین پور، فرزانه، (۱۳۸۵)، مدیریت دانش در سازمان، کنفرانس مدیریت تحول، اصفهان.

پورنژادی، شهریاری، (۱۳۸۶)، آرایه چهارچوب مفهومی برای مدیریت استراتژیک دانش، کنفرانس بین‌المللی مدیریت دانش، تهران.

شفیعا، محمدعلی، (۱۳۸۶)، ارائه مدلی کاربردی در برنامه‌ریزی جامع مدیریت دانش سازمانی، کنفرانس بین‌المللی مدیریت دانش، تهران.

صفرزاده، محمدحسین، (۱۳۸۹)، توانایی نسبت‌های مالی در کشف تقلب در گزارشگری مالی: تحلیل لاجیت، مجله دانش حسابداری، سال اول، شماره ۱، صفحات ۱۳۷-۱۶۳.

عباسی، زهره. (۱۳۸۶). مروری بر مدل‌های پیاده‌سازی مدیریت دانش در سازمان‌ها، اولین کنفرانس مدیریت دانش.

کشاورزی، راضیه؛ طالب نیا، قدرت الله؛ سلمان‌پناه، نجمه؛ (۱۳۹۱)، بررسی تاثیر اخبار خوب و بد بر تاخیر در ارائه گزارشات سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش ملی حسابداری و مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور.

- Kassem, R., & Higson, A. (2012). Financial Reporting Fraud: Are Standards' Setters and External Auditors Doing Enough? *International Journal of Business and Social Science*, 3(19).
- Mancini, J. (1997). The auditor and fraud. *Journal of Accountancy*. P: 6-32.
- McAdam, Rodney; Sandra McCreedy. (1999). "A Critical Review of Knowledge Management models". *The Learning Organization*, vol, 6 (3), P: 91- 100.
- Perez, E. (1999). Knowledge management in the library: *Not. Database*, 22(2), 75-78.
- Spathis, C. T. (2002). Detecting false financial statements using published data: some evidence from Greece. *Managerial Auditing Journal*, 17(4), 179-191.
- Summers, S. L., & Sweeney, J. T. (1998). Fraudulently misstated financial statements and insider trading: An empirical analysis. *Accounting Review*, 131-146.
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1986). *Positive accounting theory*. NJ: Prentice-Hall.
- Zhang, L., Liu, L., Liao, Y., & Du, Q. (2010). A study on the relationship between management structure and financial reporting fraud of listed companies in China. In 2010 Seventh International Conference on Fuzzy Systems and Knowledge Discovery (Vol. 6, pp. 2726-2734)

یادداشت‌ها

¹ *Rodney & McCreedy*

² *Mancino*

² *Spathis, 2002*

³ *Beasley, 2000*

⁵ *Watts & Zimmerman, 1986*

⁶ *Summers & Sweeney, 1998*

⁷ *Perez, 1999*

⁸ *Barclay, 1997*

⁹ *Hiscock, 2004*